

Oppstart av arbeidet med ny forvaltningsplan for verneområdene på Hardangervidda

Kjetil Heitmann,
prosjektleder



Statsforvaltaren i Vestland

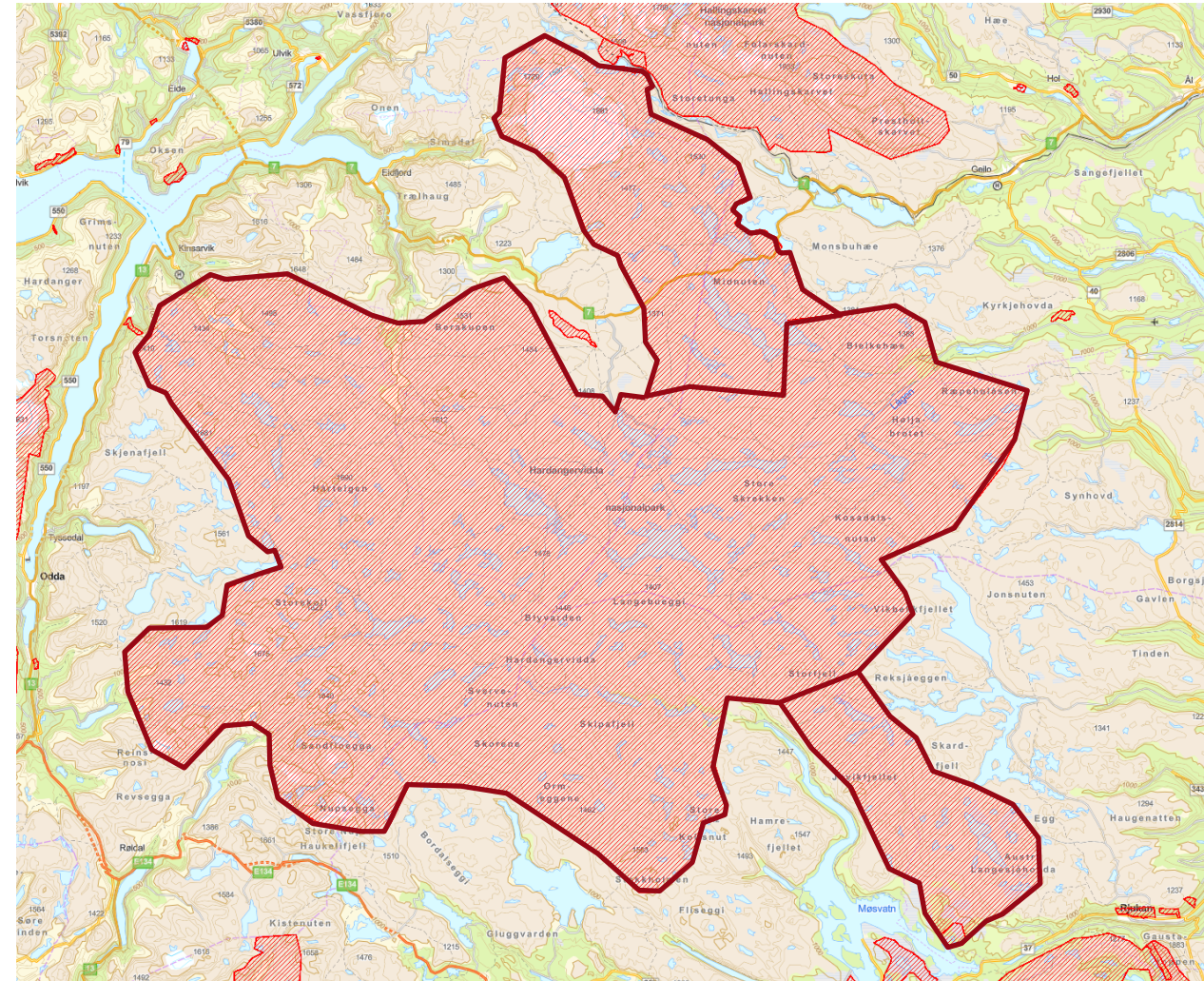


23.09.2024



Ny forvaltningsplan gjelder for verneområdene

- Hardangervidda nasjonalpark
- Skaupsjøen/Hardangerjøkulen landskapsvernområde
- Møsvatn Austfjell landskapsvernområde med Hondle fuglefredningsområde
- Prosjekteiere:
 - Tre statsforvaltere
 - Tre tilsynsutvalg





Hva er en forvaltningsplan?

- «Brukerhåndbok» for verneområdeforvaltningen
- Alle verneområder skal ha en forvaltningsplan
- Utdyping av verneformålet
- Forutsigbare retningslinjer for forvaltning av verneforskrifter
- Verneforskrift viser til forvaltningsplan; sleper for barmark-transport, landingsvatn for fly, organisert ferdsel
- Besøksstrategi skal være del av forvaltningsplanen

§ 3. *Rettstilhøve*

Grunneigarar og andre rettshavarar s eigeidomsrett og bruksrett i nasjonalparke rettane i den grad det ikkje kjem i strid n Det same gjeld bruk av allmenningssretta vernereglane gjev løyve til bruk, gjeld de vernet og gjev ikkje løyve til bruk eller u rettar eller lovreglar.

[Del paragraf](#)

§ 4. *Vernereglar*

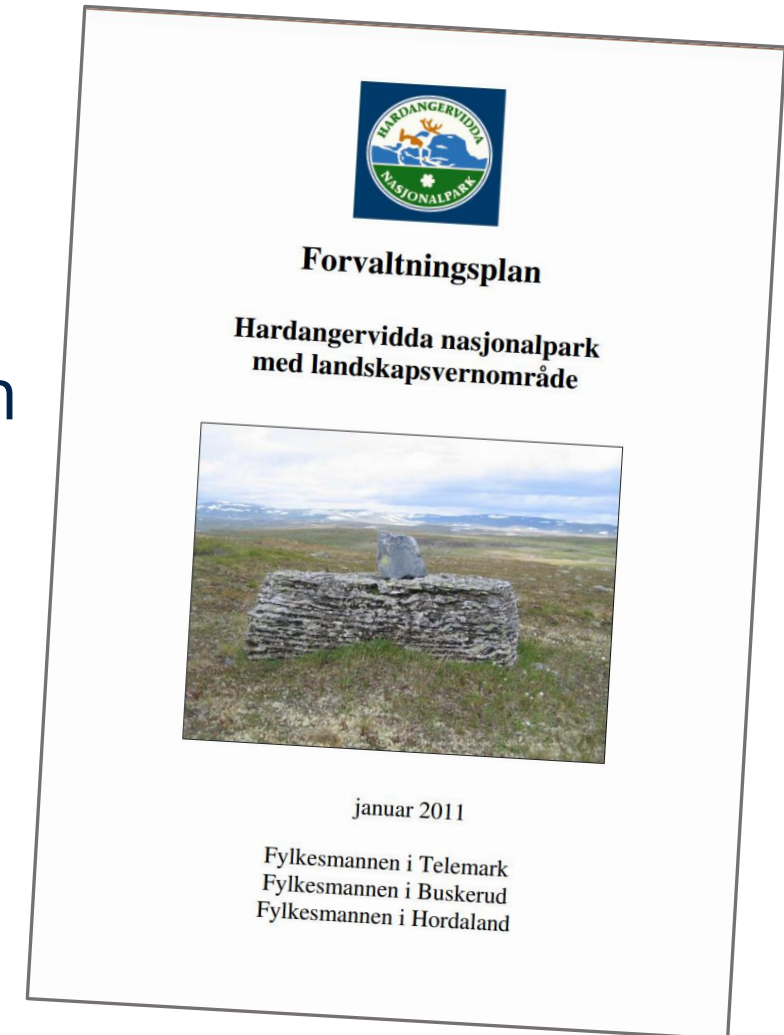
4.1 *Landskap*

4.1.1 Landskapet skal vere verna mot u og andre inngrep av alle slag, me nydyrking, gjødsling, drenering og tørrlegging, parkering av camping bergverksdrift, massetak, vassdra framføring av kraft- og telefonline og oppføring eller ombygging av l heller ikkje tillate å utføre forunde



Gjeldende forvaltningsplan

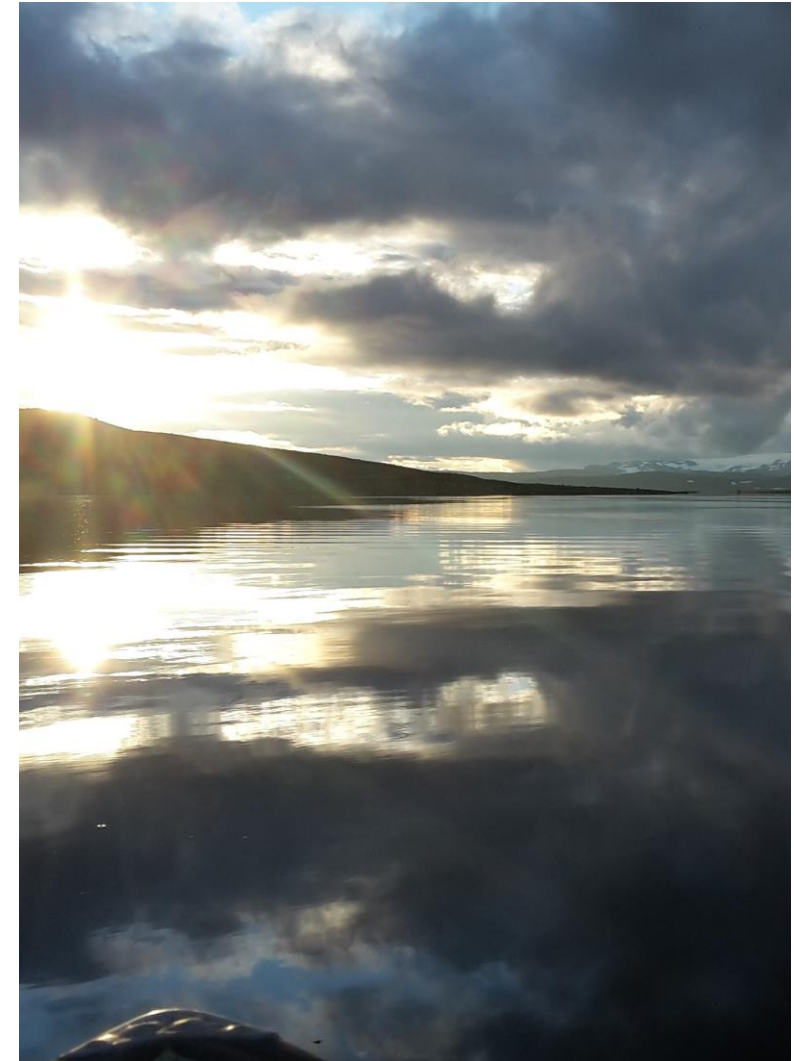
- Godkjent i 2011, som revisjon av første forvaltningsplan som ble godkjent i 2004
- Ferdsel og villrein var i liten grad på dagsorden
- Flere nye overordnede føringer for forvaltning av verneområder etter 2011
- Laget i papir-versjon og pdf – ny forvaltningsplan lages som internettversjon





Overordnede føringer å vurdere

- Vern av Hardangervidda på spesielle vilkår; omfang av privat eiendom og bruk
- Naturmangfoldloven har noen nye føringer som også gjelder for eldre verneområder
- Stortingsmelding om villrein og tiltaksplan for villrein har flere innspill til forvaltningen av verneområder
- Legge til rette for friluftsliv og lokal verdiskaping uten at det går på bekostning av verneformålet



Nye føringer i naturmangfoldloven NML



Gjeldende verneforskrifter

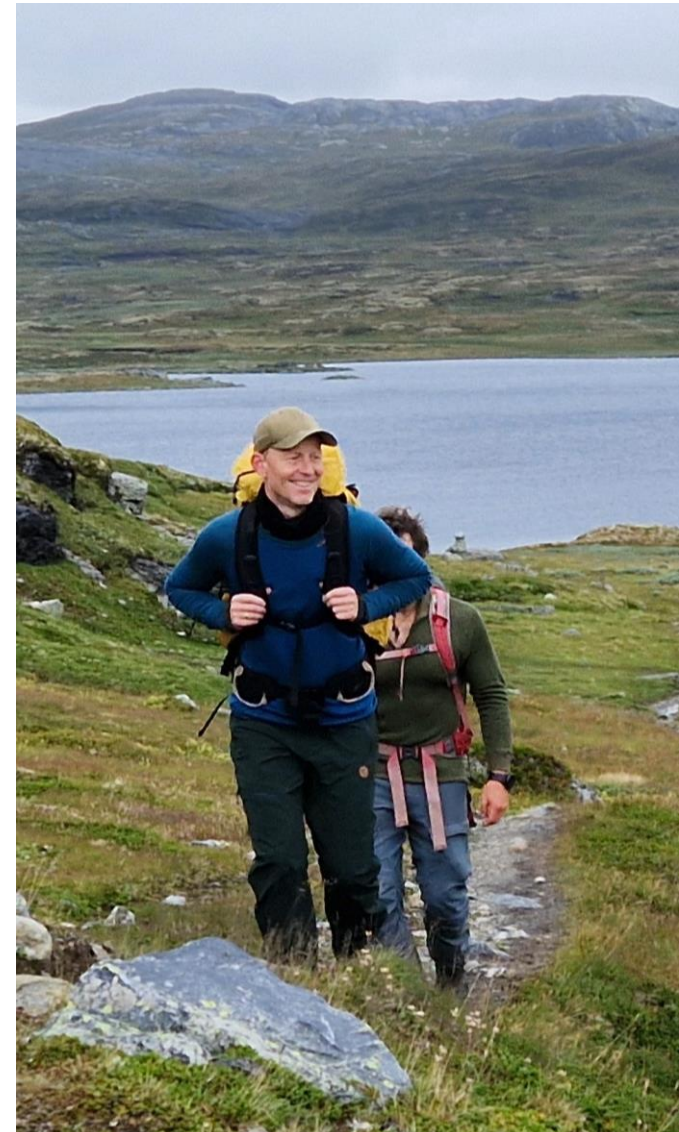
Kan stille krav om løyve ved organisert ferdsel som kan skade verneverdiene, jf. forvaltningsplanen

NML § 35 – nasjonalparker:

- **Ferdsel til fots** i samsvar med friluftslovens regler er tillatt
- **Ferdsel til fots** kan bare begrenses eller forbys i avgrensede områder i en nasjonalpark, og bare dersom det er nødvendig for å bevare planter eller dyr, kulturminner eller geologiske forekomster.

NML § 36 – landskapsvernområder:

- Forskrifter kan ha bestemmelser om **ferdsel som ikke skjer til fots**.





Nye føringer for villreinen

- Norge har et internasjonalt ansvar for å bevare villrein
- Villrein viktig motiv for alle verneområdene på Hardangervidda
- Negativ utvikling for villreinen i de fleste fjellområder
- Egen stortingsmelding fra juni 2024 – nye føringer for å bedre tilstanden for villreinen i Norge
- Kvalitetsnorm = standard for å måle tilstand
- 2022: Hardangervidda ikke godkjent pga. kondisjon/ kalvevekter, skrantesjuka, bukkeandel og redusert arealbruk – Utarbeide tiltaksplan
- Skrantesjuka forvaltes etter egne overordnede føringer





Status for villreinen på Hardangervidda

- Kondisjon svært dårlig hos kalv og voksne
- Flere årsaker: Ikke optimale beiter, for mye forstyrrelser av folk og insekter
- Normal vinterstamme 10-12.000 dyr, i dag ca. 4000 dyr – 1050 kalv i 2024
- Arealbruk og stammestørrelse henger noe sammen
- Flere dyr dør nå utenom jakta enn i jakta
- Skrantesjuka: Avgjørende å kartlegge smitte; vi trenger mange prøver
- Høyeste mål er å få dyra på bedre beite på vestvidda





Besøksforvaltning og besøksstrategi

- Vernemyndigheten sin plan for å håndtere besøk slik at det ikke går utover verneverdiene
- Forutsetter bredt samarbeid med mange aktører
- Samkjører arbeidet med sti- og løypeplan for Hardangervidda
- Vernemyndighet avgjørende ord i verneområdene
- Kanalisere ferdsel til randområder uten villrein
- Myke virkemidler før sterke virkemidler; dialog og samarbeid
- Aktuelt å legge ned/legge om stier og løyper
- Vil vurdere å regulere nyere ferdselsformer





Vil vurdere endringer i verneforskriftene

- Ta inn villrein som del av verneformål
- Styrke landskapsvernområda med biotopvern for villrein - kunne regulere ferdsel ved behov?
- (Vurdere nasjonalpark i stedet for landskapsvern)
- Verneforskrifter harmonerer ikke med NML §§ 34-36 (om ferdsel til fots)
- Bør nasjonalparken omfatte mer av kalvingsområdet?
- Justere grense ved Viveli i Veigdalen?
- Mangelfulle bestemmelser for å regulere ferdsel
- Bestemmelser for drift av turisthytter; regulere tidspunkt for stikking av skiløyper?





Andre aktuelle endringer i verneforskrifter

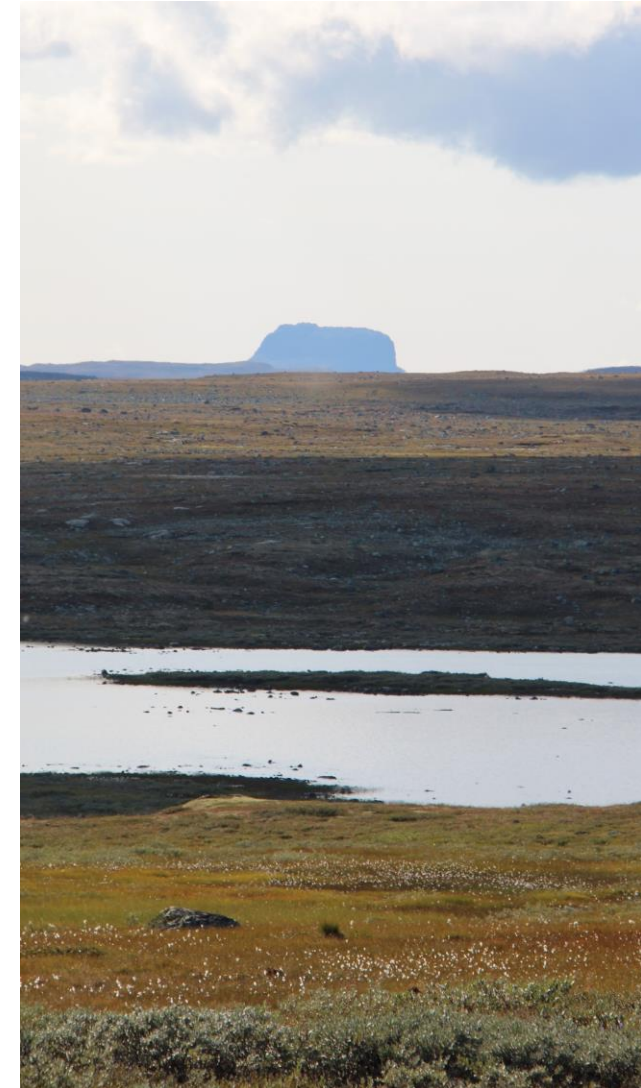
- Kunne forby sykling på godkjente barmarksleper?
- Uttransport av villrein; faste landingssteder for helikopter?
- Forbud mot campingvogner o.l. (Byen, ved Rv7)?
- Kjøring ved ettersyn av beitedyr på Tinnhøelvegen fram til Byen
- Utsetting av båt i Tinnhølen?
- Motorbegrensning for bruk av båt (10 hk)?
- Flere endringer kan bli vurdert
- Berørte kommuner må gi mandat til å vurdere endringer





Behov for endringer i forvaltningsplan

- Oppfølging av sti og løypeplan og besøksstrategi
- Regulere ferdsel; endringer i sti- og løypenettet?
- Regulere organisert ferdsel som kan skade vernet
- Regulere ferdselsformer som ikke er til fots
- Regulere drift av turisthytter (bl.a. åpningstider, stikking)
- Bygningspolitikk, bedre vurderinger av behov
- Motorferdsel: behov, samordning, vilkår, rapportering
- Forvaltningssoner for å ivareta forhold til villrein?
- Sikre kalvingstrek og kalvings- og oppvekstområder
- Mindre uro i vinterbeiteområder





Flere endringer i forvaltningsplan...

- Avklare kjøring uten løyve for forvaltningsoppgaver
- Utdype begrep som eks. «naturvenleg friluftsliv»
- Sleper for sykling
- Vurdere landingsvatn for sjøfly
- Vurdere sleper for barmarktransport
- Oppstilling av campingvogner langs Rv7 og i Byen
- Bevaringsmål for arter?
- Ferdselsregulering i randområde til nasjonalpark etter plan og bygningsloven (parallelt med forvaltningsplan)





Organisering av arbeidet

- Vernemyndighet ansvarlig for arbeidet: Tre statsforvaltere og tre tilsynsutvalg
- Seks saksbehandlere utgjør sekretariat
- Statsforvaltere og tilsynsutvalg: Styringsgruppe
- Sammensatt prosjektgruppe med mandat om å levere omforent forslag til forvaltningsplan
- Miljødirektoratet ansvarlig faginstans
- Innholdet vil samkjøres med tiltaksplan for villrein som KLD har ansvaret for



Sammensatt prosjektgruppe



Tre statsforvaltere

Tre tilsynsutvalg

Villreinnemnda for Hardangervidda

Leder av Hardangerviddarådet

En repr. for statsforvalternes landbruksavdelinger

Repr. for fylkeskommunenes
kulturminneforvaltning

Repr. for Den norske turistforening

Repr. for Hardangervidda Grunneigarsamskipnad

Repr. for Fjellstyra på Hardangervidda

Repr. for private turisthytter





Prosess for forvaltningsplan og evt. endringer i vernet

- Uttale oppstart av forvaltningsplan: 25 okt. 2024
- Arbeid med forslag til plan nov. 24 – nov. 25
- Endelig plan innen utgangen av 2025
- Faglig godkjenning av Miljødirektoratet
- Høring på plan i 2026
- Hvis forslag omfatter endringer i verneforskrifter, vil etterarbeid og høring ta lenger tid
- Prosess må koordineres med KLD sitt arbeid med høring og sluttbehandling av tiltaksplan villrein





Innspill til oppstart av arbeidet

- Innspill sendes enten på epost til sfvpost@statsforvalteren.no
- Eller legges inn på www.statsforvalteren.no/nn/vestland/miljo-og-klima/verneomrade/
- Spørsmål rettes til prosjektleder kjetil.heitmann@statsforvalteren.no
- Telefon 32 26 66 24
- **Frist 25. oktober 2024**

